

КОМПЬЮТЕРЛИ ЎҚИТИШ ВА УНИНГ КАСБ-ХУНАР МАКТАБЛАРИДА ТАЪЛИМ - ТАРБИЯВИЙ АХАМИЯТИ.

Amirova Zubayda Shodmonovna

Termiz shahar kasb hunar maktabi informatika va axborot texnologiyalari

Компьютерли ўқитиш воситалари ўқитувчи ва ўқувчининг ўзаро фаол ҳамкорлиғни таъминлайди. Компьютер компьютерли ўқитиш технологиясида ўқитувчи вазифасини бажаради. Компьютер ўқув ахборотини узатиш манбаи бўли, мултимедияли ва анимацияли кўргазмалиликни таъминлайди, тренажер, таҳлил ва назарот қилиш моделлаштириш воситаси, ҳисоблаш машинаси вазифасини бажаради.

Ўқитиш объекти функцияси компьютер дастурлаштириш, дастурий маҳсулотларни яратиш, турли информацион муҳитни қўллаш сифатид бажаради. Компьютер ўқитиш технологиясида ўқитувчи қуйидаги вазифаларни бажаради:

Электрон дарслик воситасида ўқитиш жараёнини ташкил этиш;

Компьютер синифдаги тармоқли бошқариш, инструктор ўтказиш, ўқитувчиларни фаолаштириш

- ўқувчиларни индивидуал кузатиш, уларга ёрдам кўрсатиш, яъни электрон дарслик билан мустақил ишлашга йўналтириш ўқувчиларнинг ўқув материаллари билан ишлашда маслахатлар бериш;

- ўқувчиларнинг топшириқларни бажариш бўйича қўшимча кўрсатмалар бериш;

- ўқувчиларнинг ўз-ўзини баҳолаш натижаларини таҳлил этиш.

- Электрон дарсликлар воситасида ўқитиш ўқитувчи ва ўқувчининг компьютер билан ишлаш малакасига эга бўлишини талаб қилади, яъни информатика ва ҳисоблаш техникаси асосий тушинчаларни компьютер техникасинг функционал имкониятларини ва принципаал қурилмаларни билиш, асосий командалар ва дастурлар билан ишлаш, дастурлаштиришнинг тили ва алгоритмлари тўғрисида дастлабки тушунчаларга эга бўлиш, матинли дидактор билан ишлаш.

Хозирга қадар компьютерли ўқитишнинг психологик – педагогик назарияси ишлаб чиқилмаган бўлсада, ўргатувчи компьютер дастурларида яратилмоқда ва таълим тамойиллари инобатга олмаган ҳолда қўлланмоқда. Электрон дарсликлар дарсликлар ўқитиш сифатини ошириш мўлжалланган бўлиб, дарсни тақдимотлари ва назарот ишлари ўтказишни енгиллаштиради.

Информацион технологияларини қўлаш шароитда ўқитувчи фаолияти ўзгаради. Бу эса ўқитувчининг янги педогогик муҳитда янги ўқитиш воситаларини қўлаб, ўқувчиларига таёр билимларни бериш эмас, балки уларга

янги билимларни мустақил излаш ва топиш кўникмаларини шакллантиришда иборатдир.

Демак анъанавий ўқитишда интрфол ўқитишнинг фарқи шундаки, ўқитувчи ва ўқувчи орасидаги муносабат узгаради яъни ўқитувчи фаоллиги ўқувчи фаоллигига ўтади, ўқитувчининг фаолияти эса факат таълим жараёнини самарали ташкил этишда ваа унда маслахатчи сифатида қатнашишдан иборат бўлади.

Компьютерли ўқитишда жараёнида иштирокчилар фаолияти куйдагилардан иборат бўлади: ўқувчи - электрон дарслик - ўқитувчи ; ўқувчиларнинг электрон дарслик билан интерфаол алоқаси ва мустақил фаолияти; уз-узини назорат қилиш ва бошқариш.

Электрон ўқув воситаларини ишлаб чиқиш ва фойдаланиш дастлаб. Иккита асосий йўналиш бўйича ривожланган. Биринчи йўналиш доирасида турли ўқув фанлари бўйича автоматлаштирилган таълим бериш тизимлари ишлаб чиқилиб ўқув жараёнига тадбик этилган. Педагогларга ўз ўқув-услубий материални ўрганишни махсуслаштирилган тиллар ёки бршқа асбобли воситалар ёрдамида дастурлаштириш имконини берувчи муаллифлик тизимлари бундай автоматлаштирилган таълим бериш тизимининг ядроси яъни ўзаги ҳисобланади. Компьютер технологиясини таълим беришга жорий қилишнинг иккинчи йўналиши турли соҳаларни ахборотлаштириш жараёнлари билан узвий боғлиқ. Ушбу йўналиш доирасига алоҳида компьютерли ўқув дастурлари, автоматлаштирилган тизимлар элементлари, объектлар ва жараёнлар таркибини математик моделлаштириш киради.

XXI асрнинг компьютерларнинг кенг тарқалиши таълим соҳасида нафақат янги техникавий, балки дидактик имкониятлари ҳам яратади. Компьютерларнинг асосий афзалликлари уларнинг яқинлашувчанлиги, мулоқотининг оддийлиги ва албатта, графикавий имкониятларидир. Ўқув - компьютер тизимларида графикавий иллюстрацияларни қўлаш факат таълим олувчиларга ахборотни узатиш тезлигини ва уни тушуниш интенсивлигини ошириш имкониятини бериб қолмасдан, балки уларда интуация, сезгирлик, образли фикрлаш каби қобилиятларини ривожлантиради. Хотира ҳажми катта бўлган электрон воситалар ва глобал телекоммуникацион муҳитларнинг пайдо бўлиши ўз ичида гиперматнли, мультимедиа ва гипермедиа технологияларни, виртуал тизимларни қўллайдиган ўқув дастурли воситаларни яратишга олиб келди. Бундай тизимлардан фойдаланиш лазерли компакт дискларда электрон дастурлар, маълумотномалар, китоблар ва бошқа мақбаларни қўлаб жадаллаштириш имкониятини яратди. Шу билан бирга ҳозирги вақтда электрон ўқув воситалари соҳасида ўқув-услубий ишланмалар технологик ишланмалардан кейинда қолмоқда. Бундай ортда қолиш табиийдир. Чунки таълим жараёнини электрон воситалари ёрдамида қўллаб-қувватлаш фанлараро интеграциялашувни таъминлашни талаб этади.

Айнан услубий муаммоларни ечишдаги ордта қолиш таълимда янги ахборот ва коммуникацион технологияларни қўллашнинг потенциал ва реал имкониятлари орасидаги узилишнинг асосий сабабларидан биридир. Электрон маълумотларни, энциклопедиялар, таълим берувчи дастурлар, таълим олувчилар билимини автоматик назорат қилиш воситалари, электрон ўқув нашри сифатида кўриб чиқиладиган ягона дастурли услубий мажмуалардаги электрон дарсликлар, тренажерлар ва виртуал стендлар каби электрон воситаларни яратишга интилиш таълимни ахборотлаштириш замонавий босқичининг тенденциялари сирасига киради.

Термиз шаҳар касб -хунар мактаби информатика фани уқувчиси Амирова
Зубайда Шодмоновна